
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

שיר השירים כטקסט תרבותי: אהבה, קדושה, חילון - 19893

תאריך עדכון אחרון 04-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ספרות כללית והשוואתית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' אילנה פרדס

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mspardes@mscc.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מה הופך את שיר השירים לאבן בוחן להגדרת האהבה בהקשרים תרבותיים שונים? מה מאפיין את שפת האהבה של שיר השירים? מדוע הוגדר שיר השירים כשירה אולטימטיבית הן על-ידי פרשנים מסורתיים והן בקהילות חילוניות? חלקו הראשון של הסמינר יוקדש לקריאה צמודה של הטקסט לאור כתביהם של הוגים ומבקרים שונים (הרדר, רוזנצווייג, כהן, טריבל, קריסטבה, אלטר). בחלקו השני של הסמינר, נבחן מבחר מייצג של קריאות אלגוריות (מאוריגנס ועד הזוהר) ונתמקד בדרכים בהן הקריאות המודרניות של שיר השירים מבקשות לפרש מחדש את ייצוג האהבה, התשוקה, השירה והקדושה בטקסט. נתחקה אחר התקבלות שיר במגוון של יצירות ספרות. כמו כן נבחן עיבודים של שיר השירים במחוזות המוסיקה, האמנות והמחול.

מטרות הקורס:

מטרת הסמינר להתחקות אחר מורכבות ההיסטוריה הפרשנית של שיר השירים תוך פיתוח היכולת של התלמידים להשוות בין מודוס ההתקבלות של טקסט זה בהקשרים תרבותיים שונים. כמו כן, מטרת הסמינר להתבונן בשיר השירים כמקרה בוחן שיש ביכולתו להדגים סוגיות מרכזיות בתהליכי קריאה ופרשנות תרבותית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לבחון את ההיסטוריה הפרשנית של שיר השירים
להשוות בין הקשרים פרשניים שונים
להגדיר אסטרטגיות פרשניות
להסביר תהליכי קריאה
להציג את יחסי הגומלין בין דת וספרות

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: סמינר

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

10 הקדמה: שאלת ההתקבלות של שיר השירים. קריאות ליטרליות ואלגוריות (פרק א)

19.10 גן המטפורות בשיר השירים ומטפורת הנישואין הנבואית. (פרק ב)

Robert Alter, "The Garden of Metaphor." *The Art of Biblical Poetry*. (New York: Basic Books, 1985), 185-203.

Moshe Halbertal and Avishai Margalit. *Idolatry*. Cambridge: Harvard University Press, 1992. (פרק 1)

26.10 אהבה, מגדר, מיניות (פרקים ג-ח)
ג'וליה קריסטבה, "שיגעון קדוש: היא והוא". סיפורי אהבה. תרגום: מיכל בן-נפתלי. תל אביב: הוצאת
הקיבוץ המאוחד, 2006, 84-98.

Phyllis Trible, "Love Lyrics Redeemed," in *God and the Rhetoric of Sexuality*
(Philadelphia: Fortress Press, 1978), 144-165.

11.2 קריאות אלגוריות: מהמדרש ועד לזוהר
דניאל בויארין, מדרש תנאים: אינטרטקסטואליות וקריאת מכילתא. ירושלים: מכון הרטמן, 2011 -
הפרק על שיר השירים
--Green, Arthur. "Shekhinah, the Virgin Mary, and the Song of Songs: Reflections on
a Kabbalistic Symbol in Its Historical Context," *AJS Review* (2002) 26:1, 1-52.

11.9 שירת החול ושירת הקודש בספרד
--מבחר שירים: שמואל הנגיד, יהודה הלוי ואבן גבירול
Ilana Pardes, *The Song of Songs: A Biography* (Princeton: Princeton University
Press, 2019), Chapter 2

16.11 אהבות מיסטיות במזרח: סנטה תרסה, סן חואן דה לה קרוס, לואיס דה ליאון
-- סנטה תרסה - קטעים נבחרים מתוך הפירוש שלה לשיר השירים
-- סן חואן דה לה קרוס - מבחר שירים
Ilana Pardes, *The Song of Songs: A Biography*, Chapter 3

30.4 התפנית הליטרלית-אסתטית: הרדר והתנ"ך הספרותי

יוהאן גוטפריד הרדר, על שירת העברים - קטעים נבחרים מהפתיחה.
--John D. Baildam, *Paradisal Love: Johann Gottfried Herder and the Song of Songs*
(Sheffield, 1999), 176-203.
--Hans W. Frei, "Herder on the Bible: The Realistic Spirit in History," *The Eclipse of
Biblical Narrative* (New Haven: Yale University Press, 1974), 183-201.

5.7 שיר השירים בהקשר הישראלי - מאמנות בצלאל ועד לעיבודים מוסיקליים
קטעים נבחרים מתוך אהבת ציון למאפו
אניטה שפירא, התנ"ך והזהות הישראלית. ירושלים: הוצאת מאגנס, 2005, 1-36
דוד בן-גוריון, "התנ"ך זורח באור עצמו", עיונים בתנ"ך. הוצאת עם עובד, 1969, 41-49
זאב רבן - איורים לשיר השירים
עיבודים מוסיקליים

21.5 עגנון: אהבות סהרוריות - מ"עגנות" ל"עידו ועינים"
"עגנות", "עידו ועינים"
ולטר בנימין, "האלגוריה ומחזה התוגה". הרהורים (כרך ב). תרגום: דוד זינגר. תל אביב, הוצאת

הקיבוץ המאוחד, 1996, 8-31.
פראנץ רוזנצווייג, קטעים נבחרים על שיר השירים מתוך כוכב הגאולה, ירושלים, מוסד ביאליק, 1970,
229-235.

ש"ד גויטיין, קטעים נבחרים מתוך עיונים במקרא

28.5 - חביבה פדיה - אהבה, חלום ופיוט
-- מבחר שירים מתוך "תיבה סתומה" ומבחר מסות.

6.4 - סיכום

25.6 - פרזנטציות

חובות הקורס:
נוכחות והשתתפות פעילה
קריאה שוטפת של חומר הקריאה משיעור לשיעור
3 תרגילים
עבודה מסכמת (8 עמ')

ספרים נוספים:
יאיר זקוביץ, מקרא לישראל: שיר השירים, תל אביב, ירושלים, עם עובד והוצאת מאגנס, 1992
Marvin H. Pope, *The Anchor Bible: The Song of Songs*. New York: Doubleday, 1977.

חומר חובה לקריאה:
חומר הקריאה מופיע ברשימת הנושאים

חומר לקריאה נוספת:
יאיר זקוביץ, מקרא לישראל: שיר השירים, תל אביב, ירושלים, עם עובד והוצאת מאגנס, 1992

Marvin Pope - *The Song of Songs*, Anchor Bible

מרכיבי הציון הסופי:
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
10 %
נוכחות / השתתפות בסיור 10 %

מידע נוסף / הערות:

-